

B. K.-M.

Latinština naša svagdašnja

Hajde da sidemo i jezik im pobrkamo, da jedan drugome govora ne razumije.

Gen. I,11,7

Prošlo je već podosta vremena otkako objavismo posljednju »Latinštinu«. Time je nanijeta crna nepravda svim pregaocima u jezičnoj proizvodnji te uzvišene vrste, pa ćemo je nastojati ispraviti. Donosimo birane primjere iz posljednjeg desetljeća kako bismo pokazali da tvorci latinštine i grštine naše svagdašnje ne gube ni polet ni stvaralačku sposobnost.

Blagovučni izum koji već dugo ispunjava glazbom naše domove i javna okupljališta, bezazleni GRAMOFON, obogatilo je novom slašću život ljubitelja i novom riječju njihov jezik. Radi se o

GRAMOTELIJI (•Start•),

skupljanju starih i rijetkih gramofonskih ploča. Izraz je, s ponosom to autori ističu, potpuno izmišljen u redakciji »Starta«. Želite li se time baviti, pripazite ipak što zapravo skupljate. Moglo bi vam se zalomiti da umjesto stalka za ploče morate opremiti posebno stajsko postrojenje za

PISMENE TELIĆE:

Niti jedan, naime, dio izraza GRAMOTELIJA ne spominje niti ploču niti naklonost prema njoj, iako je stvoren prema riječi FILATELIJA koja odavno posve korektno označava ljubav za marke i žigove i njihovo skupljanje. Modni kreatori koji su skrojili i sašili GRAMOTELIJU ne poznaju sastavne dijelove FILATELIJE, pa je nisu mogli rasparati po šavu. Ruku na srce, zašto bi to morali znati oni, kad ne zna ni Klaićev »Veliki riječnik stranih riječi«. Tko ne vjeruje, neka pogleda s. v. filatelija. Jamčimo da su izdanja iz 1966. i 1983. u pogledu je čvrsto istog, nepreciznog mišljenja.

Bilo kako bilo, ono FIL od silne je LJUBAVI prema novotvorini potpuno izbačeno, a sa sobom je odnijelo i početak ATELIJE, OSLOBOĐENJA OD TAKSE (budući da je već plaćena, što se u novije doba dokazuje markom i — ili otiskom pečata). U redakciji »Starta« ostala je samo

TELAD,

i to križana s PISMENIM dijelom GRAMOFona, dakle telad koja ne muče nego piše.

Predlažemo da se sastavi

IZABRANA SELEKCIJA (u vrijeme sportskih natjecanja *passim*)

najljepšeg grla i da se ona izlože u Rimu na potezu

DO VIJE APPIJA ANTICE (•Vjesnik•), tj.

DO STARske APIEVA CJESTE,

gdje će mirno pasti bokore

ARHITRAVE (*ibidem*)

bez straha da se na njih sruši koji dio kakva kamenog

GREDNJAKA, ARHITRAVA,

što bi ih moglo zadesiti u gradskom centru, na drevnom forumu. S nebeskih će ih visina promatrati dusi careva

DOMICIANA, MARCA Aurelija i MASENCIJA (*ibidem*),

nama inače pogrešno prikazanih kao

DOMICIJAN, MARKO Aurelije i MAKSENCIJE.

Putem do Rima i nazad štitić će ih bog HERMES; nalaziti će se na brizi HERMESA i nesumnjivo će pridonijeti žrtvu zahvalnicu bogu HERMESU,

(•Večernji list•)

a nikako onom starom isluženom HERMU kojem su žrtvovali drevni Grci.

Možda bismo svoju PISMENU TELAD morali prikazati i na mjestu drevnog grada

TAINÉ

iz kojega je potekao filozof

APOLONIJE TAINSKI (•Večernji list•).

a koji se donedavna u nas greškom nazivao

TIJANOM.

U minulom desetljeću dva su događaja protresla našom svakodnevicom.

UNIVERZIJADU nikako ne možemo svrstati u domaću latino-grštinu, ona pripada međunarodnom jezičnom blagu te vrste.

Mimarina je zbirka nakon višegodišnjih nastojanja valjano smještena i pristupačna javnosti, te će doista biti trajan spomenik nažalost pokojnome donatoru.

Ostaju ipak neke dvojbe oko lozinke pod kojom su se uređivala zdanja za Mimarine izložke i koja se i dalje zatječe na odgovarajućem reklamnom materijalu.

EXEGI MONUMENTUM MIMARA

proganjaše nas dugo i neće prestati doskora. Nikakva interpunkcija ne ometa slobodu tumačenja, te se s jednakim pravom može pretpostavljati da je A. T. Mimara »podigao spomenik«, da je netko nepoznat podigao »spomenik Mimara«, a bogme i da je »spomenik Mimara« nekome nešto podigao.

Tvorci i dizajneri mota s punim naime pravom nigdje ne spominju onog neoriginalnog i preuzetnog poganina, pjesnika HORACIJA, koji se pred dva tisućljeća drznuo napisati stih s mnogo manje smisla no što ga ima moto prišiven Mimari,

EXEGI MONUMENTUM AERE PERENNIUS,
PODIGOH SPOMENIK TRAJNIJI OD MJEDI.

Uopće, našem su poznavanju starine potrebne brojne ispravke. Uči nas tome i stalna rubrika »Ispravljач opšteprihvaćenih zabluda« u »Politikinom zabavniku«. Nastavak od 27. VI. 1986. bio je naslovljen

KICOŠ PEGRONIJE PROTIV NEVINOG NERONA.

Svaki čitalac morao je smjesta uočiti kako mu je krhko znanje — teško da je mogao naprećac shvatiti tko su osobe iz naslova. Tekst članka potrudio se na prvom mjestu da objasni Neronovu nevinost. On bijaše blag i diplomatski vladar. Ne samo što nije organizirao palež Rima, već »nije svirao ni harfu ni VIOLINU« dok je gorio grad. Ovo posljednje mogli smo nekako naslućivati i prije nego što nas je »Politikin zabavnik« prosvijetlio. Me-

dućim, nije bilo tako kristalno jasno da su se u »pobožno demokratskom Rimu« kršćani ponašali »tako reći nepodnošljivo«, pa je ubogi dobrodušni Neron morao zaustaviti narsrtaje na poredak. Kršćani su se kasnije osvetili uništavajući pažljivo sve spise koji su svjedočili o Neronovim dobrim ljudskim i vladarskim svojstvima.

O, pero neumrlog Salinasa! U ovome se sluti tvoj blagotvorni utjecaj
Zahvaljujući njemu, u članku je rehabilitirana i žena

Cezara KLAUDIJUSA Tiberija, Mesalina,

posve umiljato i nedužno biće. Posebnu ulogu u ocrnjivanju članova i članica carske kuće imao je dakako drugi lik iz naslova članka,

KICOŠ PEGRONIJE, ARBITER ELEGANTORUM,

koji je u »Politikinom zabavniku« konačno razobličen, a stoljećima se prikazivao kao

PETRONIJE, ARBITER ELEGANTIARUM.

Vidite li kako su ispravljene zablude koje ste općeprihvatili? U tom okviru valja napokon uočiti i da se mjesto žene u klasičnoj starini danas mora shvaćati znatno drugačije no što se nekad shvaćalo, jer, eto, jedno od najsnažnijih božanstava staroga svijeta bijaše

PERZIJSKA BOŽICA MITRA, (zagrebački »Svijet«, 18. XII. 1987),

a ne — kako se dosad mislilo —

PERZIJSKI BOG MITRA.

U skladu s time valjat će mijenjati i ostale NJENE pridjevke. Ne — kao dosad

NEPOBJEDIVO SUNCE, već NESAVLADIVA SUNČANICA.

Ponizno JE i s poštovanjem molimo da pod svoju božansku zaštitu svakako uzme naše latinštinotvorce.